

Asia: VM/1709/00.01.00.01/2016 VM098:00/2016

Lausuntopyyntö julkisen hallinnon tiedonhallinnan sääntelyn kehittämistä selvittäneen työryhmän raportista

Yleiset kommentit raportista

Yleiset kommentit raportista

Raportti on erittäin hyvä yleiskuvaus julkisen hallinnon tiedonhallinnan nykytilasta. Hallinto-oikeus kannattaa tiedonhallintaa koskevan yleislain laatimista. Sen avulla on mahdollista muun ohella selkeyttää tiedonhallintaa koskeva käsitteistö yhteismitalliseksi niin, että digitalisaation täysimääräinen hyödyntäminen myös julkisessa hallinnossa tulee entistä paremmin mahdolliseksi ja samalla taataan perusoikeuksien toteutuminen toisaalta tietojen saatavuuden ja toisaalta tietojen luottamuksellisuuden osalta.

Kommentit raportin 5 luvusta

Kommentit osasta 5.1 Tiedonhallintaa koskevan sääntelyn soveltamisaloista

Yleislaintasaisen sääntelyn tulee kohdistua tiedonhallinnan koko elinkaareen. Sen sijaan, kuten raportissakin todetaan, asiakirjahallinnon ja tietohallinnon käsitteillä ei tule ohjata organisaatioiden sisäisen hallinnon järjestämistä. Tuomioistuinten kohdalla tämä merkitsisi puuttumista näiden organisaatioiden perustuslaissa taattuun riippumattomaan asemaan.

Kommentit osasta 5.2 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen

Arviointi-, suunnittelu- ja kuvaamisvelvollisuudet ovat perusteltua yhdenmukaistaa ja poistaa niihin tällä hetkellä liittyvä erittäin sirpaleinen lainsäädäntö.

Kommentit osasta 5.3 Tietoturvallisuus

Salassa pidettävien asiakirjojen luokittelun yksinkertaistaminen on toivottavaa, samoin tasomallin korvaaminen tietoturvallisuuden vähimmäistasolla.

Kommentit osasta 5.4 Tietoaineistojen muodostaminen ja vastuut

Käsitteistön yhdenmukaistaminen ja sisällön määrittely ovat erittäin tärkeitä perusedellytyksiä yleislain toimivuudelle. Tietoaineistosta yksi esimerkki on jo tällä hetkellä oikeudenkäynnin julkisuuslaeissa oleva oikeudenkäyntiaineisto.

Asianhallinnan ja palvelujen tiedonhallinnan rajanvetoa on vielä syytä selkeyttää. Palvelujen tiedonhallinnan käsite ja tarve sen käyttöönottoon asianhallinnan rinnalla on myös avattava laajemmin ja käyttäen jo olemassa olevia hallinto-oikeudellisia käsitteitä. Onko perustaltaan kysymys tosiasiallisen hallintotoiminnan suorituksen seuraamisesta vai mistä.

Rinnakkaisten tietoaineistojen vähentäminen on tavoitteena kannatettava. Samoin viranomaisten välillä tapahtuva tietojen digitaalinen luovuttaminen tulee voida tapahtua raportin mukaisin edellytyksin ensisijaisesti rajapintoja hyödyntämällä ilman erillisiä tietolupapäätöksiä.

Kommentit osasta 5.5 Tietojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuus

Yhteentoimivuus on edellytys toimivalle tietojen luovuttamiselle. Se varmistamiseksi tulee yleislakiin ottaa riittävät säännökset rajapinnoista ja tietojen luovuttamisedellytyksistä.

Kommentit osasta 5.6 Tietoaineistojen julkisuus ja salassapito

Hallinto-oikeus yhtyy raportin näkemykseen, että salassapitosääntelyn tulisi olla nykyistä selkeämpää ja muutoinkin erityisesti julkisuuslain puitteissa olisi pyrittävä jäsennellympään sääntelyyn. Hallinto-oikeus pitää hyödyllisenä erityislainsäädännössä olevien salassapitosäännösten sisällyttämistä julkisuuslakiin ja päällekkäisistä salassapitosäännöksistä luopumista. Erityissääntelylle nähdään tarve vain, jos se perustuu salassapitosääntelystä poikkeamiseen. Henkilötietojen luovuttamisedellytyksiä koskeva sääntely on nykyisellään erittäin haasteellinen kokonaisuus, jota olisi myös perusteltua selkeyttää.

Hallinto-oikeus yhtyy työryhmän ehdotukseen julkisuuslain tietopyyntöjen käsittelyä koskevan sääntelyn ja siihen liittyvän muutoksenhakumenettelyn selkeyttämisestä. Asiakirjoihin ja tietoaineistoihin kohdistuvien tietopyyntöjen käsittelyprosesseja tulisi selkeyttää ja yhtenäistää siten, ettei tietopyyntömenettely olisi tulkinnanvaraisia. Näin estettäisiin erilaisten menettelytapojen syntymistä eri viranomaisissa. Tietopyyntöjen käsittely aiheuttaa hallinto-oikeudessaakin yhä enenevässä määrin työtä. Selvää on, että perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaisesti lähtökohtana on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja julkisten asiakirjojen antaminen ei olekaan työlästä. Sen sijaan salassapitosäännösten tulkinnanvaraisuus ja periaate, että jos vain osa asiakirjasta on salassa pidettävä, tieto on annettava asiakirjan julkisesta osasta, aiheuttavat erityisen paljon työtä. Hallinto-oikeudessa käsitellään ja ratkaistaan erittäin paljon juttuja, joiden asiakirjat sisältävät salassa pidettävää tietoa, esimerkkinä veroasiat, sosiaaliasiat ja turvapaikka-asiat. Erityisesti laajojen tietopyyntöjen rajausmahdollisuuksia järkevällä tavalla ja oikeusturvaa vaarantamatta tulee vakavasti harkita. Samoin tulee harkita kohtuullista tietopyyntöjen maksullisuutta kaikissa muissa kuin viranomaisten välillä tapahtuvissa tietoluovutuksissa.

Kommentit osasta 5.7 Tiedonsaanti asiakirjoista ja tietoaineistoista

-

Kommentit osasta 5.8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi

Hallinto-oikeudella ei ole huomautettavaa raportin sivuilla 142-144 esitettyihin sääntelyn kehittämisehdotuksiin.

Kommentit osasta 5.9 Tietohallinnon ja tiedonhallinnan ohjaus

Hallinto-oikeudella ei ole kommentoitavaa tähän kohtaan.

Kommentit muutosehdotusten priorisoinnista

Mitä muutosehdotuksia olisi mielestänne priorisoitava valmistelussa?

-

Muut tarpeelliset toimenpiteet

Millä muilla toimenpiteillä, lainsäädännön uudistamisen lisäksi, katsotte olevan merkitystä julkisen hallinnon tiedonhallinnan kehittämisessä?

-

Työryhmän ehdotusten vaikutukset

Yleiset kommentit vaikutuksista

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

-

Yhteiskunnalliset vaikutukset

-

Vainionpää Suvi
Helsingin hallinto-oikeus - Ylituomari Liisa Heikkilä